

Marian Kępiński

nota biograficzna

Urodzony w 1942 r. (Majdan Kawęczynski na Lubelszczyźnie). Studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi, w latach 1964 - 1970, w pracowni prof. Mariana Jaeschke. Dyplom w 1970 roku. Obecnie, jako profesor, prowadzi pracownię malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzebińskiego w Łodzi. Twórczość w zakresie malarstwa i rysunku. W latach 80 - tych związany z niezależnym środowiskiem twórczym. Trzydzieści wystaw indywidualnych w kraju i za granicą. Udział w 130 wystawach zbiorowych w Polsce oraz w 32 wystawach sztuki polskiej za granicą. Nagrody i wyróżnienia za działalność twórczą i pedagogiczną. Prace w zbiorach muzealnych, państwowych i kolekcjach prywatnych z kraju i za granicą¹.

Pejzaże wiejskie Mariana Kępińskiego.

Pejzaż, czyli krajobraz, widok natury lub otoczenia miejskiego, to dla wielu artystów ważny i stale obecny temat malarski czy graficzny. Krajobraz występujący w roli scenarii dziejącej się akcji, spotykamy w sztuce wielu okresów cywilizacji, od dekoracyjnego malarstwa ściennego hellenizmu, poprzez Albrechta Dürera i malarzy ze szkoły naddunajskiej, Pietera Bruegela st., aż do postimpresjonistów i fowistów. Od starożytności do XVI wieku pejzaż występował jako rodzaj metaforycznego tła dla przedstawianych zdarzeń mitologicznych i religijnych, a w sztuce chrześcijańskiej traktowano go jako medium elementów symbolicznych. Renesans, stawiając człowieka w centrum wszechświata, zainteresował się jego otoczeniem i światem przyrody. Znaczenie pejzażu wzrosło i zaczęto traktować go jako nowy gatunek malarski. Jego prawdziwy rozkwit nastąpił w XVII wieku, wyodrębniły się też wtedy liczne odmiany pejzażu.

Krajobraz wiejski zawsze stanowił inspirujący temat dla wielu artystów, pozostając w centrum zainteresowania pejzażu pastoralnego, idyllicznego, czy intymnego, ukazującego małe wycinki otoczenia, niewielkie grupy drzew, sceny wypasu bydła, czy prac rolniczych. Powstała w XIX wieku Szkoła z Barbizon skupiała wokół siebie artystów malujących realistyczne pejzaże wiejskie. W sztuce XX wieku pejzaż pozostał popularnym tematem podejmowanym przez artystów różnych kierunków (fowistów, kubistów, ekspresjonistów)².

W malarstwie Mariana Kępińskiego pejzaż zajmuje wiodące miejsce. Wydawałoby się, że w formie tak wyeksploatowanej przez wieki rozwoju sztuki,

¹ O sylwetce artystycznej M. Kępińskiego patrz: *Słownik malarzy polskich*, red. Małgorzata Jendryczko, wyd. Arkady, Warszawa 2001.

² O pejzażu patrz: Krystyna Zwolińska, Zdzisław Malicki, *Mały słownik terminów plastycznych*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1990.

nic nowego nie da się już powiedzieć. Gdyby przyjąć taką postawę, konsekwencją byłaby rezygnacja z uprawiania twórczości funkcjonującej w oparciu o kano-ny tradycji.

Jeśli jednak artysta wybiera sztukę przedstawiającą i gatunek malarstwa narzucający niejako "z góry" sposób układania treści wypowiedzi, to z pełną świadomością ograniczeń i możliwości, jakie one niosą. Marian Kępiński dokonuje selekcji elementów kompozycji i środków wyrazu, pozostawiając te najważniejsze, najbardziej znaczące i pozwalające różnicować ujęcie tematu obrazu. Maluje dwie odmiany pejzażu: realistyczny i fantastyczny. Pejzaże realistyczne mają odniesienia do piękna natury, która najpełniej urzeka otwartością krajobrazu wiejskiego.

Urodzony i wychowany na lubelskiej wsi, w tworzonej przez siebie sztuce oddaje tęsknotę do dalekiego horyzontu, nieba i chmur, pól, lasów i łąk, nieograniczonego niczym poczucia wolności, jakie niesie człowiekowi bycie w żywym świecie przyrody. Nie da się namalować wszystkich miejsc, godnych uwiecznienia w obrazie, dlatego też artysta wybiera spośród nich te, które są typowe, charakterystyczne dla polskiego pejzażu, albo wykorzystuje ich fragmenty, komponując z nich jego syntezę. Przestrzenność, nasycenie barwą, harmonia kolorystyczna, racjonalne uporządkowanie elementów i geometryzacja ich układów, realizm przedstawienia - to właściwości pejzaży wiejskich Mariana Kępińskiego. W pracach artysty można odczuć nastrój wyrazistej nostalgii za ideałem nieskazitelnej doskonałości, do której przybliżyć może kontemplacja natury. Spokój i cisza, atmosfera kojącej równowagi, zachwyt urodą i celowością istnienia, emanują z pełnych prostoty krajobrazów. Porządek, ład, przejrzystość, rytmy barw wiążą się w równym stopniu z obrazowanym fragmentem natury jak i z jej przeżywaniem, wyobrażeniem istoty jej piękna.

Marian Kępiński nawija do polskiej sztuki pejzażu symbolicznego, zwłaszcza do Jana Stanisławskiego i Ferdynanda Ruszczyca. W malarstwie tym pejzaż urasta do funkcji symbolicznej metafory. Podobnie czyni artysta. Wybranemu fragmentowi natury nadaje w obrazie charakter "mikrokosmicznego odbicia całości", a kompozycję buduje z elementów, które mają znaczenia głęboko symboliczne, np. drzewo, droga, kamień, woda, obłoki, ziemia, niebo.

Pejzaże wiejskie, jakie maluje Marian Kępiński, są inspirowane niezapomnianymi widokami, mitologizują naturę i wieś, ukazując je jako krajobraz prawdziwie intymny, przeżywany w wewnętrznej retrospekcji znaczącego miejsca, które, jak wiemy jest "zorganizowanym światem znaczeń. Jest w istocie pojęciem statycznym."³ Ta właśnie statyczność przydaje mu cech stałego centrum.

Mircea Eliade powiada, że współczesny świat człowieka przytłoczonego licznymi obowiązkami społeczeństwa przemysłowego jest pozbawiony stałego punktu, stanowiącego centrum, do którego zawsze można się odnieść i na którym można oprzeć rozumienie tego świata.

³ Yi-Fu Tuan: *Przestrzeń i miejsce*, tłum. Agnieszka Morawińska, PIW, Warszawa 1987, s. 224.

W naszej wędrówce mamy więc do czynienia jedynie z fragmentami roztraskanego Uniwersum, złożonego z miejsc pozbawionych znaczenia, do których zbliżamy się, bądź od nich oddalmy. Nawet jednak w tym świeckim przeżywaniu przestrzeni można odnaleźć pozostałości sakralnej przestrzeni niehomogenicznej: "Ale i w obrębie tego świeckiego przeżycia przestrzeni(...) istnieją na przykład obszary jakościowo inne od pozostałych: ojczyzna, pejzaż pierwszej miłości czy pewne miejsca w obcym mieście, jakie odwiedzaliśmy w latach młodości. Wszystkie te miejsca zachowują nawet dla człowieka całkowicie niereligijnego znaczenie specyficzne, <jedyne w swoim rodzaju>; są to <święte zakątki>, jego prywatnego Uniwersum."⁴

Pejzaże wiejskie, jakie maluje Marian Keپیński, są w istocie symbolicznym przedstawieniem *prywatnego Uniwersum*, potrzeby jakiego doświadcza każdy z nas, żyjących w przemysłowych społeczeństwach "niereligijnych" ludzi, poszukujących odwiecznego centrum świata. Miejsca, jakie przedstawiają, są charakterystyczne dla rodzinnych stron twórcy. Choć zawierają w sobie elementy specyficzne dla polskiej wsi, czy szerzej przyrody, to jednak ich specyficzne połączenie można odnaleźć właśnie na Lubelszczyźnie, w miejscach dobrze znanych artyście. Wiemy, że: "Miejsce może nabrać wielkiego znaczenia dla osoby dorosłej dzięki sentymentowi narastającemu z upływem czasu."⁵ Strony rodzinne przez wielu ludzi są obdarzane wielkim sentymentem i wraz z upływem czasu poddawane swoistej mitologizacji, traktowane jako centrum świata, z czym łączy się przydawanie im niespotykanych nigdzie indziej cech i wartości. I takie właśnie magiczne, przynależące do sakralnego porządku przeszłości miejsca, przedstawiają pejzaże wiejskie Marian Keپیńskiego.

Marcin Keپیński
Uniwersytet Łódzki

⁴ Mircea Eliade: *Sacrum i profanum. O istocie religijności*, tłum. Robert Raszke, wyd. KR, Warszawa 1999, s. 18.

⁵ Yi-Fu Tuan: *Przestrzeń i miejsce*, tłum. Agnieszka Morawińska, PIW, Warszawa 1987, s. 49.

"Droga 2"
gwasz, 36,7 x 26
2006

"Noc II"
gwasz, 36,6 x 25
2002

"Pejzaż"
gwasz, 36,6 x 21,1
2005

"Pejzaż"
gwasz, 29,5 x 26
2004

"Pejzaż"
gwasz, 30,2 x 22,8
2001

"Pejzaż"
gwasz, 29,9 x 21,2
2002

"Pejzaż"
gwasz, 27 x 18
2001

"Droga"
gwasz, 28,5 x 40
2003

"Pejzaż zimowy"
gwasz, 21,5 x 29,4
2001